

DORIS

Thema's: Na de Tweede Wereldoorlog, NSB

Locatie: Groningen, Nederland

Door: Anika Abbing en Jorieke Abbing

Dit verhaal is van Doris, die negen of tien jaar was toen de Tweede Wereldoorlog begon. Haar vader was een NSB'er en zat na de bevrijding drie jaar in de gevangenis. Haar moeder, twee zusjes en Doris zelf woonden in Leiden in een bovenhuis. Haar moeder deed er alles aan om tot de middenklasse te behoren (en niet de arbeidersklasse), daarom zat Doris op vioolles, wat eigenlijk veel te duur voor het gezin was. Doris is lang bang geweest om wat mensen van haar dachten, maar ze schaamde zich niet voor haar vader of dat hij een NSB'er was. Ze was vooral verdrietig, want toen hij terugkwam uit de gevangenis, was ze haar vader kwijt. Hij was niets meer, totaal verpest en is nooit meer dezelfde man geworden. Toen het gezin in 1944 doorkreeg dat de bevrijding eraan zat te komen, vertrokken zij naar Duitsland. Dat deden alle NSB'ers in die tijd. Toch zijn ze na de oorlog weer in Nederland gaan wonen, waarom dat zo was weet Doris niet. Ze is haar hele leven bang geweest, ze kan alleen niet goed benoemen waarom. Ze denkt dat het komt omdat er altijd vreselijk gesproken is over de NSB na de oorlog en ze dat niet kon rijmen met wie haar vader was.

PERSONAGES   DORIS
                          PSYCH

DORIS ligt op de bank bij PSYCH

DORIS   *(boos)* Ik ga niets zeggen hoor
                          Als je dat soms denkt
                          Ik lig hier gewoon
                          Dat mag toch?
                          Lekker liggen in de vrije wereld

PSYCH   Ik zeg niks

DORIS   Ik ook niet

Stilte. PSYCH peutert een dropje uit zijn broekzak, blaast hem schoon

PSYCH   Dropje?

DORIS Nee getver, bedankt

Stilte

DORIS Mijn vader was bij de NSB in de oorlog

PSYCH Oh

DORIS Dat vind jij heel erg erg he?

PSYCH Uhm

DORIS De NSB was heel heel erg

PSYCH Dat weet ik

DORIS Hele erge dingen deden ze, de NSB

PSYCH Weet ik

DORIS Noem eens een voorbeeld?

PSYCH Nou –

DORIS Jij denkt dat ik me schaam he?
Voor mijn vader?
Jij denkt dat ik me doodschaam, maar ik schaam me niet
Mijn vader was een fijne sterke man
Maar toen hij terugkwam uit de gevangenis, was hij een spook
Hij zat in de zaal bij mijn diploma-uitreiking,
maar hij was zichzelf niet meer
Begrijp je dat?
Of ben je zo dom als iedereen?

PSYCH Was je moeder ook NSB'er?

DORIS Zeg ik niet

PSYCH Ben je blij dat de oorlog voorbij is?

DORIS Zeg ik niet

PSYCH Ben je bang?

DORIS Bang voor jou zeker?
Jij bent niks voor mij
Jij bent shit
En alles wat jij aanraakt wordt shit
SHIT!

PSYCH Ben je bang?

DORIS laat een gelamineerde foto zien

DORIS Dit is mijn prachtige moeder
Niet aankomen!
Zou jij wel willen...
Mooi is ze hè?

Stilte

DORIS Ik ga niet janken
Mensen zoals jij zijn dol op drama
Ik haat drama
Ik ga niet janken

PSYCH Mooie foto

DORIS Ze was nachtverpleegster
Ze sliep overdag en ik paste op mijn zusjes

PSYCH In 1955 heb je je gymnasium gedaan, klopt?

DORIS Klopt

PSYCH Wie is meneer Van der Sluis?

DORIS Mijn oude leraar

PSYCH En wat deed hij?

DORIS Hij liet mij zijn...
BOEK zien

PSYCH Wat voor boek?

DORIS Een boek met plaatjes

PSYCH Plaatjes?

DORIS Van de concentratiekampen
(doet leraar na) "Dood, dood, bijna dood, hartstikke dood,
zie je wel meisje?"

Stilte

DORIS Mijn oma, nam me mee naar Arnhem vlak na de oorlog
We zaten in een koets en ik mocht mijn ogen niet dicht doen
(doet oma na) "Kijk, hier hebben jullie aan meegewerkt"
Alles was stuk in Arnhem, ALLES

PSYCH De tijd is op, tot volgende week

DORIS In Delft...
Daar was een grote schuur voor alle roeiboten
En daar werkte een hele vieze man met een heel goor poetsdoekje
En dat was een soort vriend van me

Soms zaten we in de schuur samen
– een glimmende roeiboot is het mooiste ter wereld –
Ik lig op de schouder van mijn vieze vriend
(doet de man na) “Wat een lief bedelarmbandje heb jij daar”
Ja!
Een dolfijntje
Een eikeltje
Een aapje
Een hartje
Een palmboompje
En hier hing ooit een hakenkruisje

In mei 2014 speelde de voorstelling ‘Hier komt de nacht’ in Groningen (regie: Anika Abbing, tekst: Jorieke Abbing – productiehuis: Noord Nederlands Toneel). Een voorstelling over de spanning en verbittering na de oorlog, en over Het Grote Vergeten. Hoe doe je dat, leven in vrede? Nachtenlang zweten in de studentensoos? Bij de padvinderij? Dansen rond de meiboom? En hoe verhoud je je tot je ouders?